

יבמות עא

ר' אליעזר	ר' עקיבא
גזירה שוה תויסא בפסח ובתרומה	אי , לרבות הערל
<p>מופנה לדרשה דאי לאו מופנה, איכא למיפרך: מה לפסח שכן חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא! איזה מהם מופנה?</p> <ul style="list-style-type: none"> • אי דתרומה, מצרך צריכי! דתניא: תושב - זה קנוי קנין עולם, שכיר - זה קנוי קנין שנים ויאמר תויסא ואל יאמר שכיר, ואני אומר: קנוי קנין עולם אינו אוכל, קנוי קנין שנים לא כל שכן! אילו כן, הייתי אומר: תויסא - זה קנוי קנין שנים, אבל קנוי קנין עולם אוכל, בא שכיר ולימד על תויסא, שאף על פי שקנוי קנין עולם אין אוכל! • אלא דפסח מופני, האי תויסא דכתב רחמנא בפסח מאי ניהו? אי נימא תויסא ושכיר ממש, משום דהוה ליה תושב ושכיר איפטר ליה מפסח? והא קיימא לן גבי תרומה דלא אכיל, אלמא לא קני ליה רביה, הכא נמי לא קני ליה רביה (ולכן ברור שלא מדובר על עבד כנעני)! קושי: ואכתי מופנה מצד אחד הוא? תירוץ: כיון דלגופיה לא צריך, שדי חד אלמד ושדי חד אמלמד, והוה ליה גזירה שוה מופנה משני צדדין 	<p>מפנה לדרשה דאי לאו מופנה, איכא למיפרך: מה לפסח שכן חייבין עליו משום פיגול ונותר וטמא! איזה מהם מופנה?</p> <p>אמר רב שמעיא: לאתווי ערבי מהול וגבעוני מהול.</p> <p>דחייה: והני מוליין נינהו? והא תנן: קונם שאני נהנה לערלים - מותר בערלי ישראל ואסור במולי עובדי כוכבים, קונם שאני נהנה למוליין - מותר במולי עובדי כוכבים ואסור בערלי ישראל!</p> <p>תשובה אחרת: אלא, לאתווי גר שמל ולא טבל, וקטן שנולד כשהוא מהול, וקסבר: צריך להטיף ממנו דם ברית.</p>
קושי מ-אונן	אי מה פסח אונן אסור בו, אף תרומה אונן אסור בה!
תירוץ	אייר יוסי בר חנינא, אמר קרא: וכל זר, זרות אמרתי לך ולא אנינות.
קושי	אימא: ולא ערלות!
תירוץ	הא כתיב תויסא ו שכיר הא כתיב אי אי
קושי	ומה ראית?
תירוץ	מסתברא, ערלות הו"ל לרבוויי, שכן (מעשי"ם כרותי"ם בדב"ר העב"ד)
	<ul style="list-style-type: none"> • מחוסר מעשה • ומעשה בגופו • וענוש כרת • וישנו לפני הדבור • ומילת זכריו ועבדיו מעכבת.
קושי	אדרבה, אנינות הוה ליה לרבוויי, שכן <ul style="list-style-type: none"> • ישנה בכל שעה • ונוהגת באנשים ונשים • ואין בידו לתקן את עצמו!
תירוץ	הנך נפישן (בערל יש יותר חומרות מאשר אנינות)
עוד תירוץ	רבא אמר: בלא הנך נפישן נמי לא מצית אמרת, שבקינן ערלות דכתיב בגופיה דפסח וילפינן אנינות מפסח, דפסח גופיה ממעשר גמרינן.
אי אי	לרבות הערל שאסור בתרומה

שמות פרק יב

(מג) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן זֹאת חֻקַּת הַפֶּסַח כֹּל בֶּן נָכָר לֹא יֹאכַל בּוֹ :
(מד) וְכָל עֶבֶד אִישׁ מִקְנֵת קֶסֶף וּמִלֶּתֶהּ אֲתוּ אִזּוֹ יֹאכַל בּוֹ :
(מה) תֹּשֶׁב וְשֹׁכֵר לֹא יֹאכַל בּוֹ :
(מו) וְכִי יִגִּיר אֲתָדָּהּ גֵר וְעָשָׂה פֶסַח לֵה' הַמּוֹל לֹו כֹל זָכָר וְאִזּוֹ יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאֲזַרְחַת הָאָרֶץ וְכָל עֶרְל לֹא יֹאכַל בּוֹ :

ויקרא פרק כב פסוק ד

אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֲהֲרֹן וְהוּא צְרוּעַ אוֹ זָב בְּקַדְוֵשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנְגַע בְּכָל טָמֵא נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבַת זָרַע :

שאלה: השתא דאמרת: **כו** לדרשה הוא דאתא, (שמות י"ב) **כל בן נכר לא יאכל בו** למה לי?
תשובה: **כו** המרת דת פוסלת, ואין המרת דת פוסלת במעשר.
עוד שאלה: **כל צרף לא יאכל בו** למה לי?
תשובה: **כו** אינו אוכל, אבל אוכל הוא במצה ומרור.
למה צריך ללמוד שניהם? ואיצטריך למכתב **צרף**, ואיצטריך למכתב **כל בן נכר**;

ערל	בן נכר
משום דמאיס	דאין לבו לשמים

שאלה: בעי רב חמא בר עוקבא: קטן ערל, מהו לסוכו בשמן של תרומה? ערלות שלא בזמנה מעכבא, או לא מעכבא?

תשובה: א"ר זירא, ת"ש: **אין לי אלא מילת זכריו בשעת עשיה, ועבדיו בשעת אכילה, מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה? ת"ל:** (שמות י"ב) **אכ אכ לגזירה שוה**;

- בשלמא עבדיו משכחת לה דאיתנהו בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשיה,
- אלא זכריו דאיתנהו בשעת אכילה וליתנהו בשעת עשיה היכי משכחת לה?
לאו דאתילוד בין עשיה לאכילה, ש"מ: ערלות שלא בזמנה הויא ערלות.

עבדיו	זכריו
לא קנה אותו עדיין	לא נולד עדיין
בשעת שחיטה אינו ערל	בשעת אכילה ערל
קנה אותו בין שחיטה לאכילה	נולד בין שחיטה לאכילה

קושי: אמר רבא: ותסברא? (שמות י"ב) **החולץ לו כל זכר אמר רחמנא ואי יקרף לצמותו**, והאי לאו בר מהילא הוא!
הסבר אחר (2) למקרה בברייתא: אלא, הכא במאי עסקינן - כגון שחלצתו חמה.
קושי: וניתוב ליה כל שבעה!
תירוץ: דיהבינן ליה כל שבעה.
קושי: ונימהליה מצפרא!
תירוץ: בעינן מעת לעת.

קושי: והתני לודאה: **יום הבראתו כיום הולדו**; מאי לאו, מה יום הולדו לא בעינן מעת לעת, אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת!

תירוץ: לא, עדיף **יום הבראתו מיום הולדו**, דאילו יום הולדו לא בעינן מעת לעת, ואילו יום הבראתו בעינן מעת לעת.

הסבר 3 למקרה בברייתא: רב פפא אמר: כגון דכאיב ליה עיניה לינוקא, ואיתפח ביני וביני.

הסבר 4: רבא אמר: כגון שהיו אביו ואמו חבושין בבית האסורין.

הסבר 5: רב כהנא בריה דרב נחמיה אמר: כגון טומטום, שנקרע ונמצא זכר ביני וביני.

הסבר 6: רב שרביא אמר: כגון שהוציא ראשו חוץ לפרוזדור.

